

задобијене ране, повреде или озледе. Врховни војни суд још није имао могућности да се о томе изјасни, јер је становиште Суда из наведене пресуде ово питање привремено скинуло са дневног реда. Изјаснивши се за аналогну примену Закона о застарелости потраживања, Суд је поништавао и управне акте који су оспоравани баш с обзиром на рачунање рока о којем је реч. Но, сигурно је да ће се и код примене Закона о застарелости потраживања појавити исто питање рачунања рока, иако у мањем броју случајева с обзиром да су дужи рокови из овог Закона од оног из цитираних Правилника.

Нажалост, питање рока за подношење захтева није једино спорно питање у вези са једнократном новчаном помоћи. Тако, речи „без своје кривице“ из става 1, члана 193. Закона о ЈНА изазивају различита мишљења, почев од оних да сваки облик кривице припадника Армије искључује ову помоћ, до оних да је потребан посебан облик кривице припадника Армије па да се искључи могућност остварења помоћи, Пракса следи ова друга мишљења, колебајући се око облика кривице који искључује помоћ. Надаље, одредаба става 4. истог члана тумачи се тако да исплаћена помоћ нема никаквог утицаја на висину накнаде штете, али и тако да ова помоћ представља одређени вид обештећења, па да се има урачунати приликом досуђивања накнаде штете. Но то су питања која заслужују посебну обраду и која прелазе оквире проблематике везане за рок у којем се може остварити ова помоћ.

Марко Калођера

ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ И АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ САМОУПРАВЉАЊА(*)

Сматрам да поред свих ограда које су овде речене, тј, да је уставни положај општина одређен и да има докумената који указују на правац акције у општини, ипак има проблема које треба посебно сагледати. Проблеми који настају у општини а и ово што је овде речено у дискусији, чини ми се да нас све више спуштају на „терен“, на коме ова група или уставна комисија и ова група паралелно, треба да се баве положајем, функционисањем система самоуправљања, процесима интеграције и другим питањима која искрсавају на општинским подручјима.

Не бих хтео да реџам та питања јер су нека овде већ истакнута. Хтео бих само да укажем на још нека. Овде је већ речено да треба сагледати материјални положај општине. Треба га сагледати у целини, али чини ми се да и посебно треба видети материјални положај општина на неразвијеном подручју, колика је друштвена интервенција код њих и да ли оне могу са тим да обезбеђују друштвене потребе, да ли треба утврдити нека минимална средства за друштвене потребе на подручју тих општина, јер је то услов за њихово постојање и функционисање.

Затим, треба сагледати какво је учешће непосредних произвођача у друштвено-политичком животу општина и какав је њихов реалан утицај у свим општинским асоцијацијама.

(*) Говор пок. Станоја Аксића на седници Комисије за друштвено-политички систем ЦК СК Србије 21. II 1970.

Исто тако треба да се види шта значи општинска делегација у скупштинама ширих друштвено-политичких заједница. Јер, ми сада имамо општинску делегацију само у Уставу. Записано је, у Уставу да се конституише општинска делегација, међутим, та делегација се не осећа ни у општини, ни у другим скупштинама као нека конституисана делегација.

Сматрам да треба сагледати како теку интеграциони процеси на подручју општине, какви су односи између општинских асоцијација, почев од општинске скупштине па до интересних заједница и форума друштвено-политичких организација. То су центри одлучивања чији је број повећан на подручју општине, а има доста општина где нема довољно координације и договарања између тих форума и центара и управо тамо где је то изразито и где Савез комуниста није оријентисан и акционо постављен да делује и обезбеди усмеравање активности комуниста у тим асоцијацијама, — тамо долази до разних неспоразума, заостравања и до разних општинских „случајева” којима се манифестује и каријеризам појединаца, политиканство, утицај негативних снага и борба за власт о којој је овде било речи и пред изборе, а што остаје и продужује се доста дуго и после избора.

Сматрам да облици координације нису искристалисани; негде их и нема и ово што се догађа у општинама није случајно, не само код председника општине. Поред тога што има таквих ситуација да се предлози председника општине слушају, може се догодити, и било је то у општинама, да се председник општине, било због свог положаја или због својих личних незрелости и амбиција, на неки начин одвоји од политике коју води Савез комуниста, конференција, комитет, па са једним или двојицом побе мало у страну. Може се догодити да добије и подршку скупштине и да наступајући демагошки или негативно, добије подршку већине у општинској скупштини и онда се води један дуел: општинска скупштина — комитет, Савез комуниста — општинска скупштина, а затим се окупљају и надовезују друге снаге.

Сматрам да су то наше реалности и можда један пресек свих тих разних „случајева”, појава које су изразито биле познате у многим општинама, на подручјима више републике, заслужује једну анализу, а можда и тражење неких других решења, формирање извршних органа у општинској скупштини или др.

Још једна ствар коју бих о општини хтео да кажем јесте како треба да тече и како да се развија један својеврстан вид интеграције, сарадња између општина. Ту има много различитости у разним срединама. Негде је та сарадња врло еластично постављена, има средина где је и нема, а има средина где се осећа потреба и за њеним уобличавањем. Било је овде размисљања, чули смо и о неким регионалним облицима удруживања општина. Није случајно да су иницијативе за уобличавање међуопштинске сарадње потекле на подручју три републике, тамо где су територије велике, разубе-не и где има највише општина и где је тешко обезбеђивати контакте и сарадњу из републичког центра и обрнуто.

Зато сматрам да проблеме општина не би требало парцијално сагледавати, без обзира како је то записано у овом првом материјалу, већ их треба сагледати у целини, све до тога како је организован и како је постављен Савез комуниста на општинском подручју. Ми ћемо о томе говорити у наредном делу, а сматрам да остаје да се оцени да ли је и како Савез комуниста оријентисан на развој непосредно демократских облика, колико их подстиче и колико утиче на развој непосредног одлучивања, посебно у радним јединицама и другим облицима непосредног одлучивања. Затим, како је Савез комуниста оспособљен и како делује у великим интегрисаним радним организацијама, јер ту је подручје испреплетано, негде је то подручје општине, негде је више општина, негде се та подручја протежу и на две републике, јер су те интеграције врло различите.

И треће, како је Савез комуниста организационо и акционо постављен на општинском нивоу. Јер неефикасност или можда недовољна органи-

зованост Савеза комуниста на општинском нивоу, јесте разлог за извирање неких негативних тенденција, мада ће негативних тенденција бити и убудуће, — али би можда једна боља организованост и већа ефикасност у деловању Савеза комуниста и других друштвено-политичких организација на подручју општине свакако умањила и неке експесне, негативне појаве.

Др Станоје Аксић

ТЕХНИЧКА ПОБОЉШАЊА ИЛИ СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ У УПРАВИ

(Поводом научног скупа „Административна реформа и развој“ одржаног у Београду, Либан од 11—18. априла 1970).

Изванредно брз политички и административни развој многих земаља Азије, Африке, Латинске Америке па, у извесној мери и Јужне Европе, непрекидно проузрокује две групе потреба: прва је интерне, микро-аналитичке природе: како обезбедити оптималан развој сопствене земље, како актуелна остварења прилагодити напрегнутим циљевима брзог темпа индустријализације и политичке социјализације. Како да управа ефикасно послужи развоју?

Друга је потреба макро-аналитичке природе, али такође акутна: како упознати процесе развоја у другим земљама, како користити туђа искуства али и како своју политику према њима поставити, како систематизовати, ускладити сазнања о тако различитим условима културног, економског и политичког развоја какве налазимо већ при површном улажењу у политичке и управне системе бројних земаља у развоју, чији значај расте. Истовремено, привредни, културни и политички односи постају тежињи, узајамна зависност већа, поремећаји у једној земљи одражавају се на ситуацију у другој земљи, на њену привреду, управу, спољну политику. Сем тога, комуникациони системи који се брзо развијају чине нас сведоцима и непосредним учесницима догађаја о којима смо раније могли сазнати само када су догађаји доведени до краја. Тај »post festum« однос нас је чинио и мање одговорним. Сада је друкчије. Узајамна зависност ствара узајамну одговорност у области иновација, напретка, а ова, опет проузрокује узајамне утицаје и акцију усмерену на разумевање других, што је друго име за зближавање.

Чини се да је зближавање била основна идеја скупа који је окупио преко педесет научника и високих државних функционера из преко 20 земаља целог света. Тачније, радило се о потреби измена искустава о правцу управног развоја у различитим земљама, при чему је показана зачуђујућа сличност и проблема и метода решавања. Нпр. и најразвијеније земље у заосталим регионима примењују планирање развоја готово подударно са општим плановима развоја у неким мање развијеним земљама. Научна методологија која је употребљавана, или је у употреби данас, изгледа да је у мањој или већој мери заједничка својина. Отуда, није се радило нити је била памера организатора скупа, да испита предуслове и могућности за политичко приближавање, већ потреба да се сопствена методолошка искуства процене и верификују од стране других. Јер, као што је познато, непосредни учесници никада не могу остварити довољан „размак“ од акција које планирају и изводе: ни временски (ради се о континуитету), ни функционално (исти су актери), обе ситуације смањују објективност.

И на овом скупу дошло је до „сукоба“ двеју основних група мишљења. Оба оличавају светске тенденције.

Прво схватање — које су углавном изнели научници који се баве компаративним проучавањем управе а сами су из најразвијенијих земаља